

Rodinné právo

6.

Určování rodičovství

CEVRO Institut

JUDr. Lucie Trnková, Ph.D.

lucie.trnkova@vsci.cz

Osnova semináře

- mateřství
- domněnky otcovství
- popírání otcovství
- otázka asistované reprodukce a náhradního mateřství

Právní úprava – § 775 a násl. OZ

Mateřství

§ 775: Matkou dítěte je žena, která je porodila.

- absolutní statusový poměr matka a dítě
- kogentní norma
- bez mateřství nelze určit otcovství / příbuzenství
- určení mateřství
- náhradní (surogační) mateřství – „pronájem dělohy“
- absence právní úpravy
- zcela nesystematický § 804 OZ

Otcovství

- vzniká na základě jedné ze tří zákonných domněnek:
 - I. domněnka otcovství manžela matky**
(vyvratitelná)
 - II. otcovství určené souhlasným prohlášením rodičů** (vyvratitelná)
 - III. otcovství určené soudem** (nevyvratitelná)

I. domněnka otcovství

- narodí-li se dítě v době **od uzavření manželství do 300 dní po zániku manželství** / prohlášení manželství za neplatné
- narodí-li se dítě ženě znovu provdané, má se za to, že otcem je manžel pozdější
- narození dítěte mezi zahájením řízení o rozvod manželství a 300-stým dnem po rozvodu – domněnka svědčí manželovi, ale pokud manžel popře + jiný muž uzná své otcovství + matka se k oběma prohlášením připojí = současné popření manželem + určení otcovství jiným mužem

Popření I. domněnky

- manžel může popřít: do 6 měsíců ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, nejdéle do 6 let od narození dítěte
- matka může popřít: do 6 měsíců od narození dítěte

II. otcovství určené souhlasným prohlášením rodičů

- není-li otcovství určeno na základě první domněnky – považuje se za otce dítěte muž, jehož otcovství bylo určeno **souhlasným prohlášením matky a tohoto muže**
- před matričním úřadem nebo před soudem
- před soudem vždy nezletilý rodič nebo ten, který není plně svéprávný
- **popření II. domněnky:**
muž i matka do 6 měsíců ode dne, kdy bylo otcovství určeno

III. otcovství určené soudem

- nedojde-li k určení otcovství na základě první ani druhé domněnky – určí soud na návrh – matky / dítěte / muže, který o sobě tvrdí, že je otcem
- má se za to, že otcem dítěte je muž, který s matkou souložil v době, od které neprošlo od narození dítěte méně než 160 a více než 300 dní, ledaže jeho otcovství vylučují vážné okolnosti
- v případě sporu soud zpravidla nařídí znalecký posudek - test DNA

Asistovaná reprodukce

- upraveno zákonem č. 373/2013 Sb., o specifických zdravotních službách
- rodičovství upraveno v § 778 + 787 OZ - narodí-li se dítě počaté umělým oplodněním:
 - a) **ženě provdané** – k umělému oplodnění je třeba souhlas manžela, manžel je otcem dítěte
 - b) **ženě neprovdané** – k umělému oplodnění je třeba souhlas jakéhokoliv muže (zapsán do RL jen při souhlasném prohlášení rodičů!)
- popřít lze otcovství v tomto případě jenom tehdy, prokáží-li, že žena neotěhotněla z umělého oplodnění, ale jinak

Prominutí zmeškání popěrné lhůty / zahájení řízení z moci úřední

- § 792 – 793 OZ nahradili popěrné právo nejvyššího státního zástupce dle zákona o rodině
- je-li návrh na popření otcovství podán po uplynutí popěrné lhůty, může soud rozhodnout, že zmeškání lhůty promíjí, pokud to vyžadují zájem dítěte a veřejný pořádek
- vyžaduje-li to zřejmý zájem dítěte a mají-li být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva, může soud i bez návrhu zahájit řízení o popření otcovství, bylo-li otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale otec dítěte takto určený nemůže být jeho otcem